

Apolonia Sokol er vor tids Frida Kahlo

Apolonia Sokol viser os uforfærdet og modigt, hvorfor maleriet stadig er væsentligt. Hendes værker på Arken kiler sig direkte ind i nogle af de mest følsomme og svære kriser, der er lige nu

Maria Kjær Themsen

Vertus, Apolonia Sokol, 2022

KULTUR

23. oktober 2023

Da jeg sidste år på Arken så et maleri af den fransk-polsk-danske kunstner Apolonia Sokol (f. 1988), skrev jeg her på siderne, at hun »maler røven ud af bukserne i en figurativ, men superstram stil, der viser kvinder i alle tænkelige udgaver«.

<https://www.information.dk/kultur/anmeldelse/2022/02/kvinder-opbrud-lover-godt-baade-arkens-fremtid-nye-maader-se-paa-kvindelige>

Nu har unge Apolonia Sokol fået en hel soloudstilling samme sted, og den måske lidt kække beskrivelse af værket fra sidste års gruppeudstilling er faktisk stadig rammende. Sokol viser stadig kvinder (og queers) i mange udgaver, men også i mange forskellige kropslige positioner: én føder, en anden dræber, én står i yogastillingen broen og fremviser sit køn, en fjerde rider på en mørklilla hest, mens en femte viser sit ar frem på maven efter en abort. Sidstnævnte viser sig at være et selvportræt.

Apolonia Apolonia

De af os, der har set den prisvindende og overvældende dokumentarfilm om kunstneren *Apolonia Apolonia*

<https://www.information.dk/kultur/anmeldelse/2023/03/te-weinstein-andre-utrolige-glimt-kvindelig-kunstners-liv> (2022) kan måske ankomme til udstillingen med helt særlige forventninger. For den Apolonia, vi følger i filmen, er så stærk og følsom en karakter, at det kan være svært at se værket

Press Review

Anmeldelse, Maria Kjaer Themsen, October 2023

for bare kunstner. Og er hendes kunst nu også lige så kraftfuld som hun selv? I filmen hører vi den hårde dom til afgangens på Kunstakademiet i Paris, hvor hun får at vide, at hendes person er mere interessant end hendes kunst. Det kan være, det var sådan på det tidspunkt, men i så fald gælder det ikke længere. Udstillingen på Arken overbeviser om, at hendes kunst er så stærk, at den overtrumfer enhver biografisk læsning.

For de værker, der hænger på Arken, handler ikke (kun) om Apolonia og hendes liv. De handler om os alle: Ét værk viser en fødsel i bedste Dea Trier Mørch-stil, hvor hovedet er på vej ud igennem fødselskanalen, et andet viser Sokol, der har fået foretaget først én og så endnu en abort. Mange viser hendes omgangskreds, vennerne, og deres antal og særligheder skaber en oplevelse af generøsitet og mangfoldighed – i Sokols univers er der plads til de personer, der nok ofte føler sig udgrænset i vores heteronormative samfund.

Sokol maler kun tynde lag af maling på lærredet, hvor figurerne står stiliserede, men stadig genkendelige, frem. Det er derfor ikke måden at male på, der er kraftfuld, men hendes motiver, der slår benene væk under mig. Stilistisk er hun lige så stram og tæmmet, som hendes figurer udtrykker vildskab og power.

På flere måder kan hendes maleriske stil minde om østrigske Kiki Kogelnik, som lige nu udstiller på Brandts, men stilen er også aktuel på den kontemporære kunstscene, hvor det flade lidt tegneserieagtige maleri ses mange steder som hos ghanesiske Adjei Tawiah eller danske Magnus Andersen.

Vor tids Frida Kahlo

Apolonia Sokol er vor tids Frida Kahlo. Sådan tænker jeg flere gange i løbet af udstillingen. Hun har det insisterende blik og de tætte, mørke øjenbryn til fælles med den mexicanske maler, og det gør sammenligningen mellem de to kunstnere oplagt, men slægtskabet rækker langt dybere end det. Ved at stirre på os, som hun gør, ved at udstille sin sårbarhed, men også vise sin styrke, knytter hun sig direkte til Kahlo, der også uden blusel viste os sin sygdom, som gjorde hende sengeliggende og skrøbelig, ligesom hun malede sig selv spiddet af søm og med tårerne strømmende. Blikket, det altid tilbagestirrende, viste os samtidig, at hendes sårbarhed kun var en del af hende. Styrken til at bære den havde hun også.

Sokol fremviser samme grad af mod og sårbarhed i sine selvportrætter, med en stærk vished om at blikke aldrig er uskyldige. Som i det omtalte maleri om abort, som er det første, man ser, når man træder ned ad trappen til den store sal på Arken, hvor midlertidige vægge er sat op til Sokols malerier. I portrættet er hun nøgen, har armene over hovedet, og et ar går fra under navlen og ned mod skridtet, som er hun blevet skåret op, men mest af alt ser man det mørke hår og de intenst stirrende grønne øjne. På bagsiden af samme væg hænger et tilsvarende motiv. De har begge titlen »Abort«, men er malet med et par års mellemrum. Når man går rundt i udstillingen, genkender man Sokol mange steder, og er man i tvivl, kan man genkende hende på Kahlo-blikket og den lille tatovering på brystkassen.

Me After Another Abortion, Apolonia Sokol, 2021

📍 DANIELE MOLA JOLI/ARKEN

Kahlo og Sokol har også farverne til fælles. Sokol sparer ikke på paletten, men er generøs med sine farver, der rangerer fra de dybe, mørke toner til de mest farverige af slagsen.

Den farverige vennekreds

Vennerne, hun maler med alle farverne, fremstår som en udvidet familie, og vi befinder os blandt et særligt segment af typer, der ikke passer synderligt godt ind i de klasser, definitioner og normative kategorier, de fleste af os forsøger at passe ind i. Alene det er et frigørelsesprojekt; at fremvise disse liv, give dem fylde og form i flade malerier, som de står med flagrende hår, tydelige maskuline køn, men med kjole, tatoveringer og svulmende læber.

Hvor det, hun maler, først kan forekomme at være private »motiver« fra venskabskredsen, viser sig hurtigt at indskrive sig i et langt større galleri end det private rums snævre kreds. Personerne er karakterer i et show, der handler om frigørelse, om omsorg, og om en hel enorm power og vilje til at træde magten under fode, eller udstille status quo som noget, der udgrænser visse personer til fordel for andre.

Den evige amazone

I et bataljemaleri i stort format kommer en sorthåret kvinde i brynje ridende ind i scenen med sværd i hånd og klar til kamp. Hestens hove træder en masse hvide, ældre og mest mænd under fode, så det bløder fra både tissemand og hoveder. Bataljemaleriet plejer at vise mænd, der kæmper og vinder på slagmarken. Men denne frygtløse urkvinde kender vi også; hun er amazonen fra myterne, hun er Lilith, hun er Kali, der slår alle egoerne ihjel. Hun er gjort af det stof, der skaber revolution. Hun er med andre ord den kvindelige karakter, som den dominerende kultur altid har forsøgt at holde nede, at udgrænse, at straffe – eller blot den side i os selv, som vi godt ved, vi skal holde i skak, hvis vi vil accepteres socialt.

Kvinderne i Sokols univers er med andre ord så langt fra at være de passive nøgenmodeller, som de har været reduceret til i maleriets historie. Her er hun somme tider sårbar og nøgen, andre gange vild, fyrig og handlekraftig, og altid har hun et stærkt blik, der retter sig direkte mod os betragtere.

Måske jeg dog i stedet for at bruge pronomenet »hun« skulle skrive »de«, for kvinderne på malerierne er tydeligvis ikke kun biologiske kvinder, men repræsenterer en mangfoldig skare af kønsidentiteter og personer. Sokol

inddrager sine venner, det ved vi fra den med rette meget hypede dokumentar om hende, der sidste år vandt et væld af priser, og som også kan ses her i biografen på Arken hver dag i udstillingsperioden.

Kunsthistorisk bevidsthed

Måden at male vennerne på sætter hende i kunstnerisk familie med amerikanske Alice Neel (1900-1984), der lige nu kan opleves på Munch Museet i Oslo, der for 100 år siden begyndte at male sine nære venner, familie og omgangskreds som en slags udvidet familie, og hvor deres særpræg ikke blev forsøgt skjult, men snarere fremhævet. Det er også i stil med det, fotografen Nan Goldin har gjort med sit kamera siden 1960'erne, hvor hun har skabt legendariske portrætter af en undergrundscene og dens subjekter, der har det med at gå under radaren og være perifere, hvis ikke totalt ekskluderede i det større billede.

I det hele taget er der en udpræget kunsthistorisk bevidsthed i Sokols værker. Hun maler triptykoner i kæmpe formater. En genre, der oprindeligt blev brugt i kirker. Hun genskaber et klassisk barokmaleri af Artemisia Gentileschi, der som kvindelig maler fik taget malerisk hævn over den voldtægt, hun havde været udsat for, da hun i maleriet »Judith Slaying Holofernes« (1612) viser en kvinde, der skærer halsen over på en mand.

I Sokols version er det (også) kunstneren selv, der fører kniven. Hvor Gentileschi kigger på sit offer, mens hun dræber, så kigger Sokol ud på os, mens hun fører kniven. Personen, der her får skåret halsen over, har blå hår og svulmende læber og unddrager sig som så mange her i persongalleriet, en binær køns kategorisering.

Palestine, Apolonia Sokol, 2021

Sokols værker kiler sig på mange måder direkte ind i nogle af de mest følsomme og svære kriser, der raserer lige nu. I Polen har LBQGT-personer det sværere og sværere, abortmodstanden er mange steder stadig aktuel, og så er der den aktuelle forfærdelige krig mellem Israel og Hamas. På et maleri fra 2021 med titlen »Palæstina« har Sokol malet en kvindes mørke hår, der falder ud over en grå betonmur med pigtråd. Man ser hendes hænder tage fat med hænderne, og håret, der falder ud over muren, men ikke ansigtet – det er blokeret af muren. Hele den håbløse situation emmer ud af dette maleri, der virker ekstra voldsomt oven på de aktuelle begivenheder.

Apolonia Sokols værker føles lige så aktuelle som at læse avisen og følge med i undergrundscenen samtidig. Hun formår det sjældne at skabe synergi mellem aktuelle store politiske kriser og specifikke, subjektive positioner.